

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

«СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ВІЙСЬКОВО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ»

**Збірник тез доповідей
IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
(Україна, Вінниця, 28 лютого 2024 р.)**

м. Вінниця

УДК 355.1
С-69

- С-69 IV Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні аспекти військово-професійної діяльності сектору безпеки і оборони: виклики сьогодення»: збірник тез доповідей, 28.02.2024 / за ред. Чепеля М.О., Лютого В.М., Мяло В.М., Чупрінової Н.Ю. Вінниця: НА НГУ, 2024. 246 с.

Матеріали конференції розкривають соціальні проблеми, стан і перспективи соціального розвитку сектору безпеки і оборони України внаслідок змін у суспільстві, пошук шляхів їх вирішення, впровадження кращого міжнародного та вітчизняного досвіду. Матеріали містять тези теоретичного і практичного характеру, емпіричних досліджень і наукових експериментів, методичні розробки. Подано рекомендації для поліпшення соціального управління і військово-соціальної роботи, підвищення якості соціальної і гуманітарної підготовки майбутніх військовослужбовців, покращення державних соціальних стандартів і соціальних гарантій для військовослужбовців і членів їх сімей, сформульовано подальші напрямки досліджень за даною проблематикою. Матеріали об'єднують працівників міжнародних організацій, урядових структур, науковців цивільних і військових закладів вищої освіти, військовослужбовців, здобувачів вищої освіти 1,2,3 рівнів освіти.

УДК 355.1

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей
відповідальність несуть автори

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету – начальник кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор філософії, полковник Чепель Максим Олександрович.

Заступник голови організаційного комітету - заступник начальника кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор філософії, полковник Лютий Володимир Миколайович.

Члени організаційного комітету:

начальник науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат педагогічних наук, доцент, полковник Дем'янюк Юрій Анатолійович;

заступник начальника факультету з навчальної роботи, начальник навчальної частини гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник Дорофєєв Андрій Сергійович;

заступник начальника гуманітарного факультету по роботі з особовим складом Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук, доцент, полковник Міршук Олексій Євгенович.

Секретар організаційного комітету – старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, підполковник Мяло Віталій Михайлович.

Адреса організаційного комітету: 61001, м. Харків, майдан захисників України, 3, Національна академія Національної гвардії України, кафедра соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету.

Контактні телефони: +38099-982-63-32

Електронна адреса: kafsgdnangu@gmail.com

Мета конференції:

Обговорення соціальних проблем, стану і перспектив соціального розвитку сектору безпеки і оборони України внаслідок змін у суспільстві, пошук шляхів їх вирішення, впровадження кращого міжнародного та вітчизняного досвіду, поліпшення соціального управління і військово-соціальної роботи, підвищення якості соціальної і гуманітарної підготовки військовослужбовців, покращення державних соціальних стандартів і гарантій для військовослужбовців та членів їх сімей.

Робочі мови: **українська, англійська.**

Місце проведення конференції: Національна академія Національної гвардії України, м. Вінниця

Розпорядок роботи конференції:

28 лютого 2024 року

09.00 – 10.00 Підключення учасників конференції до онлайн засідання, реєстрація

10.00 – 12.00 Пленарне засідання

12.00 – 13.00 Перерва

13.00 – 15.00 Робота в секціях

15.00 – 16.00 Заключне засідання

Виступи на пленарному засіданні – до 10 хвилин

Виступи для доповідей у секціях – до 6 хвилин

Повідомлення – до 5 хвилин

Відповіді на запитання – до 5 хвилин

Засідання конференції проходило у складі чотирьох секцій:

Секція 1. Соціальні проблеми військовослужбовців та членів їх сімей, шляхи їх вирішення.

Секція 2. Правове забезпечення соціальних аспектів військово-професійної діяльності.

Секція 3. Соціально-гуманітарні аспекти військово-професійної діяльності.

Секція 4. Проблеми та перспективні напрями підготовки, діяльності фахівців по роботі з персоналом.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Вітальне слово заступника начальника Національної академії Національної гвардії України по роботі з особовим складом, доктора філософії, полковника **ЗАГРЕБЕЛЬНОГО Олександра Васильовича**.

Вітальне слово Honor. Prof. President EIDV Slovak Republic, PhD, MBA, LL.M, **Zaľko Jozef**.

Вітальне слово начальника управління соціального супроводу департаменту персоналу Головного управління Національної гвардії України, полковника **ВІХАСТОГО Ігоря Петровича**.

Вітальне слово помічника ректора (з гендерних питань) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктора психологічних наук, професора, полковника **ВОЛОБУЄВОЇ Олени Федорівни** та виступ з доповіддю *«Регуляція психічних станів офіцерів під час морально-психологічного забезпечення службово-бойової (оперативно-службової) діяльності підрозділів»*.

Вітальне слово члена Національної комісії зі стандартів державної мови, доктора філологічних наук, доцента **НОВІКОВОЇ Ольги Олександрівни**.

Виступ депутата Харківської обласної ради, голови комісії з питань соціальної політики, співпраці з інститутами громадянського суспільства соціального спрямування та у справах учасників АТО/ООС, члена громадської організації «Дружини ветеранів» **ЛЕХАН Ольги Михайлівни** з доповіддю *«Щодо забезпечення комплексної програми підтримки захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в Харківській області на досвіді ГО «Дружини ветеранів»»*.

Виступ головного наукового співробітника відділу дослідження проблем кримінально-виконавчого права Науково-дослідницького інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, доктора педагогічних наук, професора **ВОРОЖБИТ-ГОРБАТЮК Вікторії Вікторівни** з доповіддю *«Проблемний і катamnестичний підходи в реалізації програми психологічної підтримки засуджених військовослужбовців»*.

Виступ професора кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидата педагогічних наук, доцента **КУРУЧ Анни Володимирівни** з доповіддю *«Структура ветеранських центрів в Україні як складова військово-соціальної роботи»*.

Виступ ад'юнкта докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковника **РОСЛЯКОВА Олексія Васильовича** з доповіддю *«Сучасні новітні технології та їх використання у військовій сфері»*.

Виступ ад'юнкта докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, майора **ЛЕЩЕНКО Сергія Васильовича** з доповіддю *«Принципи військового лідерства сержантського складу: вітчизняний та закордонний досвід»*.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. Соціальні проблеми військовослужбовців та членів їх сімей, шляхи їх вирішення	10
Волошко С.А. Проблеми підвищення стресостійкості військовослужбовців Національної гвардії України	10
Давидова Т.О., Давидова Я.Д. Напрями покращення державної політики у сфері професійної та соціальної адаптації ветеранів російсько-української війни	13
Дробіна І.О. Проблема оплати витрат волонтерів, які надають волонтерську допомогу Збройним силам України	16
Зінченко Д.А., Шатрава С.О. Стратегії залучення та утримання кваліфікованих кадрів в секторі безпеки України під час воєнного стану ...	21
Зінчук А.М. Соціальний захист жінок-військовослужбовців в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні	26
Козалетов В.В. Евакуація родин в контексті соціального захисту військовослужбовців	29
Кондратюк-Антонова Т.В. Військово-соціальна робота у секторі безпеки і оборони: зміст та призначення	33
Короп С.В., Панасенко О.А. Особливості оперативної діагностики бойових психічних травм військовослужбовців сухопутних військ в бою ..	35
Котібо В.В. Роль родини, друзів та соціального оточення у процесі реабілітації військовослужбовців	39
Куруч А.В. Структура ветеранських центрів в Україні як складова військово-соціальної роботи	43
Лехан О.М. Щодо забезпечення комплексної програми підтримки захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в Харківській області на досвіді ГО «Дружини ветеранів»	45
Маковський А.О., Блажко М.В. Розвиток психоемоційної стійкості у військовослужбовців-прикордонників	48
Макогончук Н.В. Психологічні чинники переконання в дезінформації	50
Нігматова М.Г. Визначення потреб ветеранів та ветеранок в Україні в рамках проекту «Реінтеграція ветеранів: Слобожанщина»	53
Пришляк А.Д. Конфлікти у сім'ях військовослужбовців: основні аспекти виникнення та алгоритм профілактики	54
Руснак Ю.І. Психологічна адаптація військовослужбовців після повернення із зони бойових дій: виклики та підходи	58
СЕКЦІЯ 2. Правове забезпечення соціальних аспектів військово-професійної діяльності	62
Алієв Р.В. Особиста відповідальність військовослужбовця - правовий аспект військово-професійної діяльності	62

Гайструк А.С. Порядок виплати військовослужбовцям Збройних сил України додаткової винагороди в умовах воєнного стану: проблемні аспекти	65
Гученко К.В. Шляхи мінімізації вчинення військовослужбовцями злочину, передбаченого ст. 408 КК України	69
Зінченко Д.А., Джафарова О.В. Роль правоохоронних органів у забезпеченні стабільності і безпеки в умовах воєнного стану: аналіз досвіду України	73
Краснокутський О.В. Особливості відповідальності військовослужбовців за самовільне залишення військової частини в умовах воєнного стану	77
Острроверх А.М. Особливості нормативно-правового забезпечення освітнього процесу військовослужбовців	80
Топольницький В.В., Риндич Д.С. Систематизація законодавства з питань гендерної рівності в Україні під час збройного конфлікту	83
Федчук Т.Ю., Чухрай І.Ю. Правові аспекти військово-соціальної роботи у Збройних силах України	86
СЕКЦІЯ 3. Соціально-гуманітарні аспекти військово-професійної діяльності	91
Liutyi V.M. Morale, welfare and recreation service in the modern armies: a quick glance	91
Буряк І.О. Управління кар'єрою та мотивація військовослужбовців Національної гвардії України в контексті концепції управління людськими ресурсами	95
Васильченко Р.В. Семантика і напрями національно-патріотичного виховання	99
Волобуєва О.Ф. Регуляція психічних станів офіцерів під час морально-психологічного забезпечення службово-бойової (оперативно-службової) діяльності підрозділів	102
Ворожбіт-Горбатюк В.В. Проблемний і катанестичний підходи в реалізації програми психологічної підтримки засуджених військовослужбовців	107
Ганаба С.О. Посттравматичне зростання особистості: тілесні ресурси	110
Ганаба С.О., Павленко В.А. Соціально-психологічний супровід військовослужбовців: досвід Ізраїлю	113
Гегечкорі О.В. Світоглядна культура та екологічна глобалізація	115
Каплюченко О.П., Каплюченко О.Ю. Постконвенційна війна як світоглядне явище	118
Мельник В.О., Кондратенко О.М. Концепція застосування мобільних лабораторій екологічного контролю як засіб підвищення ефективності роботи департаменту захисту довкілля та природокористування Харківської обласної державної (військової) адміністрації у воєнний час	121
Мірщук О.Є. Особливості національно-патріотичного виховання в Національній академії Національної гвардії України	124
Мяло В.М. Чинники сучасної самоідентифікації українських військових	128

Непіпенко Л.П. Українська історіософія як спосіб утвердження української національної та громадянської ідентичності майбутніх офіцерів Національної гвардії України	131
Петрова Л.О., Савченко О.О. Соціально-філософські аспекти військово-професійної діяльності в контексті соціального розвитку фахівців сектору безпеки і оборони	136
Пушкарьов Ю.І., Гайда П.І., Беценко Т.П. Патріотичне виховання як запорука моральної стійкості майбутніх військовослужбовців в умовах сьогодення	140
Росляков О.В. Сучасні новітні технології та їх використання у військовій сфері	142
Руденко Ю.Ю. Консолідаційні практики українського суспільства як підґрунтя національної стійкості країни	145
Севрук І.І. Толерантність як передумова консолідації українського суспільства	148
Соколовська Ю.В. Культура пам'яті та її смислові виміри	152
Стасюк В.В., Дикун В.Г., Кириченко А.В. Особливості діяльності посадових осіб відділення морально-психологічного забезпечення бригади під час аналізу завдання (mission analysis) та оцінювання обстановки	155
Фалько С.А. Сучасні дослідження в галузі воєнно-історичної науки та викладання воєнної історії у вищих військових навчальних закладах України	160
Чухрай І. Ю., Стужук Ю. П. Медичне забезпечення військовослужбовців: виклики та перспективи	163
СЕКЦІЯ 4. Проблеми та перспективні напрями підготовки, діяльності фахівців по роботі з персоналом	167
Suprun D.M. Professional training in social management according to war conditions	167
Баланда О.М. Актуальні проблеми підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України	171
Вітомський Ю.Л., Бондаренко С.Ю. «Навігація в бурхливих водах»: розуміння культурних та організаційних факторів, що впливають на стійкість військових лідерів під час воєнного стану	176
Горбатюк А.А. Менторський супровід формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України	180
Грубі Т.В. Забезпечення якості освіти в системі професійної підготовки	184
Даниленко В.М. Історичні знання і військово-професійна підготовка	187
Данильченко О.А. Теоретичні аспекти формування готовності майбутніх офіцерів до виконання службових обов'язків на офіцерських посадах	191
Данилюк І.М. Педагогічні особливості навчання майбутніх офіцерів НГУ на основі методу проєктів	193

Дияк В.В. Формування соціально-економічної компетентності курсантів та слухачів у процесі безперервної освіти у вищому військовому навчальному закладі державної прикордонної служби України	197
Загребельний О.В., Чепель М.О. Особливості рекрутингу до військових формувань (за результатами досвіду Сполучених Штатів Америки)	200
Курок Р.О. Використання інноваційних технологій для розвитку правової компетентності науково-педагогічних працівників військових закладів вищої освіти	203
Лещенко С.В. Принципи військового лідерства сержантського складу: вітчизняний та закордонний досвід	208
Логінов О.А., Барчук В.Б. Омбудсмен з прав військовослужбовців: вимоги до кандидата на посаду	212
Наконечна Н.С. Особливості прояву пасивно-агресивної поведінки у військових колективах	216
Окаєвич А.В. Емоційно-вольова стійкість як одна із професійно-важливих якостей майбутнього офіцера	219
Першина К.В. Формування правових аспектів професійного рівня військовослужбовців Національної гвардії України	221
Приполова Л.І., Корнієнко В.О. Перспективи для військової освіти в контексті особливостей надання міжнародної допомоги	223
Чепель М.О. До питання реалізації освітньо-професійної програми «Робота з персоналом у підрозділах Національної гвардії України» в Національній академії Національної гвардії України	226
Чупрінова Н.Ю. Емоційна компетентність у системі підготовки військових лідерів Національної гвардії України	228
Шевченко І.Ю., Макарова О.П., Зінченко Д.А. Психологічні аспекти підготовки фахівців у сфері сектору безпеки і оборони для роботи в умовах війни	233
Шевяков О.В., Чередніченко О.М., Славська Я.А. Розвиток психологічного потенціалу військовослужбовців в умовах війни	238
Шумовецька С.П. Використання літератури про лідерство у практиці професійного читання майбутніх офіцерів-прикордонників	242

УДК 504.06

Мельник Вадим Олександрович, слухач магістратури Національного університету цивільного захисту України ДСНС України

Кондратенко Олександр Миколайович, доктор технічних наук, доцент, професор кафедри прикладної механіки та технологій захисту навколишнього середовища факультету техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України ДСНС України

**КОНЦЕПЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ
ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ДЕПАРТАМЕНТУ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
(ВІЙСЬКОВОЇ) АДМІНІСТРАЦІЇ У ВОЄННИЙ ЧАС**

У дослідженні вдосконалення функціонування вказаного органу державної влади пропонується шляхом надання рекомендації щодо оснащення його підрозділів мобільної пересувної лабораторії екологічного контролю. Це зумовлюється такими обставинами.

Для якісного проведення моніторингу необхідне забезпечення регулярності збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування комплексу природоохоронних заходів у майбутньому. Однак, існуюча в зоні «Харківська» та агломерації «Харків» система моніторингу атмосферного повітря не відповідає сучасним вимогам, обумовленим постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2019 р. № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря». А також у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України проведення моніторингу стаціонарними лабораторіями не є завжди можливим, а використання дронів на територіях, де ведуться бойові дії, або поблизу них є небезпечним.

Впровадження мобільної пересувної лабораторії екологічного контролю може стати основою для забезпечення здійснення спостережень за рівнями

забруднювальних речовин в області при суттєво менших витратах коштів та часу. Така мобільна лабораторія призначена для здійснення контролю життєво важливих характеристик екобезпечного стану компонентів довкілля (у повітрі, ґрунті, воді) в режимі реального часу та в широкому спектрі параметрів. Не менш важливим є те, що така лабораторія може бути ефективно використана при техногенно-екологічних аваріях на промислових підприємствах для оперативного контролю параметрів забруднення компонентів довкілля. Таким чином, впровадження системи мобільного пересувного моніторингу дозволить здійснювати дистанційний автоматичний екологічний (хімічний, радіаційний, гідротехнічний) контроль території в місцях розташування потенційно-небезпечних промислових підприємств та навколишнього середовища Харківської області, за потреби визначити фактичний вплив кожного з підприємств на забруднення атмосферного повітря, стане основою підтримки актуальності контенту інформаційної бази даних на основі отриманих параметрів у визначених точках простору та у визначений час.

Це дасть змогу оперативно реагувати на звернення громадян та критичні екологічні ситуації, які можуть погіршити стан навколишнього природного середовища та обґрунтовувати прийняті управлінські рішення щодо покращення стану довкілля. При цьому дані моніторингу якості довкілля виступають вихідними даними для обрахунку втрати, які можна буде стягнути з країни-агресора. Вплив військових дій на компоненти довкілля через техногенне навантаження призводить до руйнування екосистем, забруднення ґрунтів, зменшення біорізноманіття, зростання кількості шкідників, нераціональне використання природно-ресурсного потенціалу, значні накопичення відходів. Важливо після війни подбати про ефективну систему моніторингу стану довкілля, яка б дозволила зафіксувати реальний об'єм завданої шкоди довкіллю та дозволила вжити найефективніших заходів, щоб уникнути подальшого погіршення ситуації та щоб відновити екосистеми до безпечного стану. Дуже важливою є ефективна діяльність Міндовкілля, департаментів захисту довкілля

та природокористування, щоб уся шкода довкіллю була ретельно зафіксована та у подальшому компенсована агресором.

Різні відомі варіанти реалізації аналітичних пересувних лабораторій з обладнаним робочим місцем оператора базуються на шасі різних автотранспортних засобів, в тому числі повнопривідних і позашляхових, і тому можуть використовуватися в умовах бездоріжжя, а також повинні оснащуватися засобами забезпечення енергетичної автономності лабораторії для умов вирішення задач у регіонах, постраждалих від військової агресії.

Аналітичні пересувні лабораторії комплектуються засобами вимірювальної техніки, обладнанням для пробовідбору, пробопідготовки і консервації проб, а також портативним комп'ютером для оперативної обробки результатів вимірювань, формування зведених звітів і наповнення баз даних. Пересувні лабораторії для наших умов повинні бути оснащені системами мобільного зв'язку і GPS-навігації для визначення точного місцезнаходження того чи іншого об'єкта, зручності експлуатації автомобіля-лабораторії та контролю за його пересуванням.

У відомих випадках комплектація пересувної лабораторії здійснюється за модульним принципом, виходячи з конкретних завдань замовника і з урахуванням специфіки його роботи. Такий підхід забезпечує можливість оперативного зміни (розширення або зменшення) конфігурації лабораторії, а також надійність і простоту обслуговування.

Пересувні лабораторії – зручний засіб оперативного отримання первинної вимірювальної інформації відповідно до вимог нормативних документів і методиками виконання вимірювань, затвердженими в установленому порядку.

Потенційні користувачі таких лабораторій:

- органи державної влади та місцевого самоврядування;
- підрозділи Держпродспоживслужби;
- Укргідрометцентр ДСНС України;
- екологічні лабораторії підприємств, організацій і установ.

Потенційні напрями здійснення оперативного контролю і моніторингу об'єктів навколишнього природного середовища та відповідні варіанти комплектації мобільних лабораторій:

- атмосферного повітря і повітря робочої зони;
- води природної, стічної та питної;
- ґрунтів, опадів стічних вод і донних відкладень;
- санітарно-епідеміологічний контроль довкілля;
- промислово-санітарний контроль на підприємствах;
- контроль джерел викидів і промислових відходів;
- експрес-аналіз атмосферного повітря і повітря робочої зони.

За даними, отриманими за допомогою таких мобільних лабораторій, формують відповідні частини екологічних паспортів регіонів та аналітичних звітів.

УДК 378.015.31

Міршук Олексій Євгенович, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник начальника гуманітарного факультету по роботі з особовим складом Національної академії Національної гвардії України, полковник

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На сучасному етапі українського державотворення, у складних умовах широкомасштабного вторгнення, проблема виховання патріотичних почуттів та активної громадянської позиції у курсантів Національної академії Національної гвардії України, усвідомлення ними свого громадянського обов'язку на основі національних та загальнолюдських духовних цінностей є надзвичайно актуальною.

Метою національно-патріотичного виховання є формування у курсантів НГУ

Наукове видання

**Збірник тез доповідей
IV Міжнародної науково-практичної конференції
«Соціальні аспекти військово-професійної
діяльності сектору безпеки і оборони: виклики
сьогодення»**

За редакцією
Чепеля М.О., Лютого В.М., Мяло В.М., Чупрінової Н.Ю.

Відповідальний за випуск: **М. ЧЕПЕЛЬ**

Комп'ютерне складання і верстання:
В. МЯЛО

Формат 60x84^{1/16}. Ум. друк. арк. 6,9

Тираж 70 прим. Зам. № _____

Видавець і виготовлювач Національна академія Національної гвардії
України, майдан захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.